

Společné stanovisko

Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí

ve věci oplocování pozemků pro lesnické účely a oplocování pozemků pro účely zakládání územních systémů ekologické stability.

1/ Úvod

Dne 1. 1. 2007 nabyl účinnosti zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), který nahradil zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Nový stavební zákon vychází při společné úpravě územního plánování a stavebního řádu z principu, že těžiště uplatňování veřejných zájmů je zakotveno v rámci nástrojů územního plánování, které řeší komplexně a kontinuálně uspořádání území včetně koordinace veřejných a soukromých záměrů, a to zejména výstavby. V návaznosti na to potom dochází k významné liberalizaci povolování staveb na úseku stavebního řádu.

V aplikační praxi se vyskytují problémy při oplocování pozemků pro lesnické účely a pro účely zakládání územních systémů ekologické stability.

2/ Vymezení pojmů a další informace

2.A. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Stavbou se dle ust. § 2 odst. 3 stavebního zákona rozumí veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání.

Zařízením se dle ust. § 3 odst. 2 stavebního zákona rozumí informační a reklamní panel, tabule, deska či jiná konstrukce a technické zařízení, pokud nejde o stavbu. V pochybnostech, zda se jedná o stavbu nebo zařízení, je určující stanovisko stavebního úřadu.

Dle ust. § 76 odst. 1 stavebního zákona lze **umíst'ovat stavby nebo zařízení**, jejich změny, měnit jejich vliv na využití území, nebo měnit využití území a chránit důležité zájmy v území jen na základě **územního rozhodnutí nebo územního souhlasu, nestanoví-li zákon jinak**.

Územní rozhodnutí (rozhodnutí o umístění stavby) **ani územní souhlas se nevyžaduje** v případech taxativně vymezených v ust. § 79 odst. 3 stavebního zákona. Jedná se o případy staveb a zařízení, které jsou z hlediska územního plánování nevýznamné, nebo o případy, které jsou podrobeny jiným právním předpisům.

Územní rozhodnutí může být nahrazeno územním souhlasem v případech stanovených v ust. § 96 odst. 2 stavebního zákona za splnění podmínek stanovených v odst. 1 téhož ustanovení. Základním kritériem pro použití územního souhlasu je lokalizace záměru v zastavěném území nebo zastavitelné ploše. Územní souhlas tedy nelze využít v nezastavěném území. Dalším obecným požadavkem je, že se poměry v území v důsledku realizace záměru podstatně nezmění a záměr nevyžaduje nové nároky na dopravní a technickou infrastrukturu. Vylučujícím obecným kritériem je pak uplatnění předpisů o posuzování vlivů záměru z hlediska životního prostředí, u kterých nelze územní souhlas využít.

Stavby, terénní úpravy, zařízení a udržovací práce nevyžadující pro svojí realizaci stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu jsou vymezeny v ust. § 103 stavebního zákona. Dle odst. 1 písm. d) bod 7 **stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu nevyžaduje oplocení pozemků pro zemědělské a lesnické účely bez podezdívky.**

2.B. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Lesní zákon v ust. § 32 odst. 1 bezvýjimečně a bez rozdílu ukládá všem vlastníkům lesů povinnost provádět preventivní opatření, jimiž se předchází a zabraňuje působení škodlivých činitelů na les, mimo jiné i před škodami působenými zvěří. Tato opatření se v praxi provádí různými **prostředky plošné a individuální ochrany**. V lesnické praxi není pochyb o tom, že zvláště plošná ochrana obnovovaných lesních porostů (lesních kultur) na holinách je neúčinnějším opatřením proti škodám působených zvěří a standardně se v lesích provádí více než 200 let. Ve vyhlášce MZe č. 101/1996 Sb. je pro vlastníky lesa stanovena minimální povinnost pro ochranu ohrožených lesních porostů proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1% výměry lesa. U lesních majetků o výměře nad 50 ha je vlastník povinen sledovat a evidovat škody působené zvěří na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna oplocenka na 500 ha.

Lesní zákon ani žádný jeho prováděcí předpis nestanoví podrobnosti o prostředcích plošné ochrany proti zvěři. Jejich provedení (materiál, pevnost, kotvení, výška) však má být voleno takové, aby maximálně plnilo požadovaný účel ochrany, dobu ochrany a nenarušovalo přírodní lesní prostředí. Tyto prostředky se odstraňují, jakmile chráněná lesní kultura odroste působení zvěře, což zpravidla bývá za 5 - 10 let od jejího založení (zalesnění).

Kromě zmíněných prostředků **plošné ochrany lesa** se v lesnické praxi pro ochranu mladých porostů uplatňuje ještě tzv. **individuální ochrana dřevin**, tzn. zřizování dřevěných, drátěných či umělohmotných oplůtků kolem každého jedince chráněné dřeviny nebo malých skupinek stromů.

Pro určení, zda se v konkrétním případě jedná o oplocení lesních pozemků pro lesnické účely nebo o prostředek plošné ochrany lesních porostů proti zvěři je rozhodující funkční využití, stabilita, umístění a doba trvání.

Prostředky plošné ochrany lesních porostů proti zvěři

Tyto prostředky, pro které lesnická praxe již dlouho a tradičně používá označení „oplocenky“, jsou využívány zpravidla za účelem zdárné obnovy lesa na ploše porostu smýceného, nebo předěného pro podsadby a pro podporu přirozené obnovy lesních porostů s cílem eliminovat škodlivé působení zvěře. Konstrukčně jsou tyto prostředky řešeny **jednoduchými přenosnými zpravidla dřevěnými díly či lesnickým drátěným pletivem** (pro možnost opakovaného použití) **kotveným na dřevěné kůly a opěry**. Jejich smyslem je vyloučení

vstupu zvěře, zejména zvěře srnčí a jelení do chráněné kultury nebo mlaziny. Takto jsou chráněny především nezajištěné mladé lesní porosty ve věku do 7 let od jejich zalesnění před okusem, ohryzem a vytloukáním. Pomalu rostoucí stinné listnáče a jedle je nutné takto chránit až do věku 15 – 20 let, zejména při podsadbách. Výška využívaných prostředků je závislá na sněhové pokrývce a druzích zvěře, které zabraňují vniknutí a převážně činí 160 – 250 cm. Obvyklá životnost je předpokládána 5–10 let, přičemž jejich tvar a velikost se často i několikrát ročně mění zejména v důsledku nových kalamitních holin. Téměř všechny prostředky plošné ochrany mají vybudován vstup (průlezku) pomocí dvou spojených žebříků nebo brankou pro lesní personál a jsou z technického hlediska přístupné. Tyto prostředky musí být konstruovány a umístovány tak, aby nebyly zásahem do žádných veřejných ani soukromých právem chráněných zájmů vlastníků lesů a nepřerušovaly účelové komunikace (lesní cesty).

Přezimovací a monitorizační obůrky

Kromě výše uvedených prostředků jsou preventivním opatřením při plošné ochraně lesních porostů proti škodám působených zvěří také tzv. přezimovací nebo monitorizační obůrky, které slouží k dočasnému soustředování a příkrmování zvěře v době zimního strádání a chrání tak okolní lesní porosty. Zaplacená plocha obůrky má zcela opačnou funkci než plocha chráněná s využitím prostředku plošné ochrany proti zvěři. Přezimovací, monitorizační, popř. i aklimatizační obůrky mají dlouhodobější charakter, stabilní umístění a robustnější stavebně-technické provedení oplocení se stabilnějšími konstrukčními prvky, s pevnějším kotvením a samozřejmě i větší výměru. Po dobu soustředění zvěře je vstup nepovolaných osob vyloučen, aby zvěř nebyla stresována, proto v oplocení chybí průlezky.

Oplocení pro lesnické účely

Na pozemky určené pro plnění funkcí lesů může zasahovat i jiné **oplocení pro lesnické účely**, např. oplocení školek pro výrobu sazenic lesních dřevin, plantáže lesních dřevin, nebo pro **jiné (nelesnické) účely**, např. oplocení obor, farmových chovů zvířat, oplocení zdrojů pitné vody, oplocení dobývacích prostorů, vojenských objektů, apod. Takové oplocení má zpravidla trvalejší charakter a jiný specifický účel ochrany, než ochranu lesa proti zvěři. Funkčním smyslem oplocení je fyzické zabránění vstupu nepovolaným osobám, a proto zde chybí vstupy pro veřejnost.

2.C. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Podobně jako v lesnické praxi jsou používány prostředky plošné, skupinové a individuální ochrany dřevin ve volné krajině, např. při realizaci prvků územního systému ekologické stability. Podle ust. § 4 odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů je **ochrana** systému ekologické stability povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ. Samotná ochrana územního systému ekologické stability spočívá především v následné péči o vysázené dřeviny (např. zálivka, vyžínání apod.) a dále zabránění poškození mladých dřevin zvěří (okusem, vytloukáním). Prostředky ochrany jsou konstrukčně řešeny obdobně jako prostředky ochrany lesních porostů proti zvěři. Tyto prvky ochrany jsou umístěny dočasně, nejčastěji se v praxi počítá s jejich funkčním využitím v délce trvání do 5 let od zřízení.

Tyto prostředky musí být konstruovány a umístovány tak, aby nebyly zásahem do žádných veřejných ani soukromých právem chráněných zájmů vlastníků lesů a nepřerušovaly účelové komunikace (lesní cesty). Právo volného průchodu krajinou vyplývá z ust. § 63 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Z hlediska provedení lze prostředky ochrany územního systému ekologické stability rozdělit na prostředky individuální ochrany, prostředky skupinové ochrany a prostředky plošné ochrany.

3/ Závěr

V případě **prostředků individuální, skupinové a plošné ochrany** lesních porostů a dřevin pro účely zakládání územního systému ekologické stability proti zvěři se z hlediska územního plánování a rozhodování jedná o nevýznamná, často mobilní (přenosná) zařízení, která nejsou stavbou ve smyslu ust. § 2 odst. 3 stavebního zákona, ani zařízením ve smyslu ust. § 3 odst. 2 stavebního zákona a ani oplocením pro lesnické účely ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) bod 7. stavebního zákona, a nevyžadují proto územní rozhodnutí nebo územní souhlas, ani stavební povolení nebo ohlášení stavebnímu úřadu.

Každé **jiné oplocení pro lesnické a zemědělské účely**, tedy zejména oplocení nově založených porostů dřevin nebo keřů na zemědělských či ostatních pozemcích, oplocení prezimovacích, monitorizačních či aklimatizačních obůrek, oplocení školek pro pěstování sazenic lesních dřevin, plantáže lesních dřevin, oplocení obor apod., jsou oplocením pro lesnické a zemědělské účely ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) bod 7 stavebního zákona. Jejich realizace sice nevyžaduje stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu, musí jí však vždy předcházet jedna z forem umístění; územní rozhodnutí, které může být nahrazeno veřejnoprávní smlouvou, nebo za splnění podmínek stanovených v ust. § 96 odst. 1 postačí územní souhlas.

V Praze dne: 16. září 2009

Za MMR:

Ing. Marcela Pavlová, ředitelka odboru stavebního řádu

Za MZe:

Ing. Jiří John, ředitel odboru státní správy, hospodářské úpravy a obnovy lesa

Za MŽP:

Ing. Petr Dobrovský, ředitel odboru péče o krajinu